

Dějepis 6. ročník – práce od 6. 4. – 8. 4.

Děti,

posílám zápis a videa k zopakování. Pomalu dokončujeme starověké Řecko, už nám chybí jen jeho kultura, tu si ale uděláme příště. Budu ráda, když se podíváte na videa k zopakování.

Z nich se dozvíte vše, co jsme probírali. Opět příkládám fotky z mé učebnice, jsou tam zajímavé informace nejen o Alexandrovi, ale také o jiných důležitých osobách jeho doby.

Pokud Vám chybí kulturní vyžití, posílám ještě jeden odkaz na virtuální prohlídku Národního muzea v Praze. Vše je i s mluveným komentářem a interaktivními úkoly, takže se bude cítit jako v opravdovém muzeu! Výstavy jsou v muzeu různé, je jenom na Vás, kterou si vyberete.

Pokud nebudete něco chápat nebo budete mít nějaký dotaz, stačí napsat na mou emailová adresu.

Krásné Velikonoce!

L. Jelínková

PS: Ti, kteří ještě neposlali fotku s opakováním, ji mohou poslat 😊

Videa k opakování

Výlet do muzea:

<https://exhibition.indihu.cz/view/vydej-se-do-panteonu/1/1>

Opakování:

www.youtube.com

Doporučuji se na tyto videa podívat, krásně vám shrnou vše, co jsme se dozvěděli 😊

Kompas času 03 Starověké Řecko 1

Kompas času 04 Starověké Řecko 2

Makedonská nadvláda a konec řecké samostatnosti (4. – 2. stol. př. n. l.)

- Starověcí Makedonci byli Řekové.
- Od peloponéských válek se řecké státy nevzpamatovaly → Řecko prohrálo a dostalo se pod vládu Makedonie.

Alexander Makedonský (Veliký)

- Nastoupil na trůn jako dvanáctiletý.
- Jeho vychovatel byl významný athénský filozof **Aristoteles**.
- Alexandr dobyl Persii, Egypt.
- V Egyptě založil přístav – dal mu jméno Alexandrie.
- **Alexandrova říše sahala od Řecka a Egypt až po řeku Indus (Indie).**
- Přes vojenské úspěchy jeho armáda odmítla jít dále, proto byl donucen se vrátit → Alexandr v roce 323 př. n. l. nečekaně zemřel v Babyloně.

Alexandrovi nástupci a vznik helenistických říší

- Alexandr zemřel bez dědice, proto se vlády v jednotlivých částech říše ujali jeho vojevůdci → obrovská říše se rozpadla na několik menších států.
- Těmto státům říkáme **HELENISTICKÉ** – Řekové se sami nazývali **HELÉNI**.
- **Helénismus**: je to kultura, která vznikla smíšením původní východní kultury s řeckou.
- **V roce 168 př. n. l. bylo Řecko dobyto a připojeno k Římu → tím končí samostatné dějiny Řecka!**

Makedonská nadvláda a konec řecké samostatnosti

Vzestup Makedonie

Makedonie byla původně jen malým královstvím, které leželo **severně od Řecka**. Makedoňané patřili ke skupině řeckých kmenů a s Řeckem udržovali čilé styky, dováželi do Řecka především dřevo na stavbu lodí. Na rozdíl od svých jižních sousedů – řeckých městských států – **byla Makedonie království**, její vládcí se pokládali za potomky Héraklovy. Makedonští králové sídlili v hlavním městě Pella.

Filip II.

S nástupem **Filipa II.** (→ Obr. 32, 33) na trůn začíná nová kapitola makedonských dějin. Během jeho vlády se mu podařilo vybudovat **silný stát** a využil při tom toho, že řecké městské státy byly oslabeny vzájemnými spory, které neustaly ani po skončení peloponéské války. Svolal do Korintu sněm, na němž ustavil spolek řeckých států, jehož cílem bylo tažení proti Persii. Filip byl dokonce zvolen pro válku s Persií velitelem řeckého vojska s neomezenou pravomocí. **Řecké městské státy** tak nepřestaly existovat, ale **ztratily svůj dřívější politický význam**. Uprostřed příprav na válečné tažení byl ale Filip zavražděn.

Alexandr Makedonský

Nástup na trůn

Po smrti Filipa II. v roce 336 př. n. l. se stal makedonským králem jeho dvacetiletý **syn Alexandr**. (→ Obr. 34) Ten nejprve potlačil pokusy o povstání v Řecku a pokračoval dále v plánech svého otce na **tažení proti Persii**. Vojsko, s nímž se vydal na tažení, tvořili jak makedonští, tak řečtí vojáci.

Tažení do Persie

Alexandrovo vojsko se střetlo s Peršany nejprve v bitvě **u Grániku**, kde zvítězilo, a Alexandr ovládl téměř celou Malou Asii. Následovala další bitva **u Issu** (→ Obr. 38), kde byli Peršané zahnáni na útěk a perský král Dáreios III. zanechal na bojišti nejen svůj válečný stan s mnohými poklady, ale i manželku a dcery. Makedonské vojsko se zmocnilo Sýrie, Foinikie, Palestiny a vtáhlo **do Egypta**, který patřil také Persii. Zde byl Alexandr vítán jako osvoboditel a prohlášen za faraona. U ústí nilské delty založil **Alexandrii**, první a nejproslulejší z měst, která nesla jeho jméno. **Alexandrie se stala centrem vědy starověkého světa**, později zde byla založena například akademie věd nazvaná Múseion (stánek Múz).

Obr. 35 – Falanga

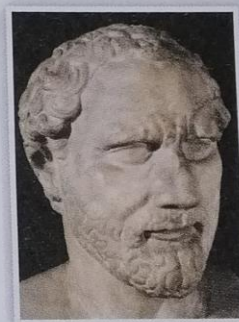
Filip II. provedl reformu armády. Její hlavní silou byly jezdeckvo a tzv. falangy – jednotky hoplů seřazené v šestnácti řadách a vyzbrojené 5,5 metry dlouhými kopími. Délka kopí téměř znemožňovala nepříteli dostat se blíž k vojákům. Křídla a záda falangy chránilo jezdeckvo.

- Původní Makedonci byli příbuzní s Řeky, později jejich jméno převzaly slovanské kmeny, které do této oblasti pronikly. Kde leží dnes stát označovaný jako Makedonie?
- Zopakuj si, co víš o dějinách Persie ve 4. století př. n. l.

Obr. 32 – Rekonstrukce podoby Filipa II.

Tato rekonstrukce byla provedena podle nálezu lebky z hrobky ve Vergině, která je považována za hrob tohoto krále. Do oka byl Filip zasažen šípem během obléhání města Methónu. Filip obrátne spojoval vojenskou sílu a diplomatická jednání, získával si tak spojence, ale i odpůrce, kteří s obavami sledovali vzrůst moci Makedonie. To nakonec vedlo k válce mezi spojenými řeckými obcemi a Makedonií. Rozhodující bitva se odehrála v roce 338 př. n. l. **u Chaironéie**. V této bitvě, ve které Makedonie zvítězila, se již také vyznamenal v čele jízdy Filipův syn Alexandr.

Obr. 33 – Demosthenés.

Významný athénský politik a řečník byl proslulý svými útočnými proslovy proti Filipovi II. Dodnes se takovým útočným slovním výpadům říká filipiky.

Obr. 34

– Alexandr Makedonský Alexandros, jak zní jeho jméno v řečtině, znamená ochránce mužů.

Alexandra charakterizoval historik Arriános takto:

„... měl krásnou postavu, byl velmi vytrvalý a hbitý. Duševně byl svrchovaně odvážný a tíživý, nade vše miloval nebezpečí a obzvláště velikou péči věnoval bohům... nenasytně toužil po slávě.“

Obr. 36 – Alexandrovo tažení a říše jeho nástupců

Během svého tažení Alexandr vybudoval říši sahající od Řecka a Egypta na západě až po řeku Indus na východě. Zimu mezi lety 334 a 333 př. n. l. trávil Alexandrovo vojsko v Gordiu, které bylo známo **gordickým uzlem**. Ve zdejším Diové chrámu stál starý vůz, k němuž byla připevněna oj složitě zauzlovaným provazem z lýka. Podle pověsti se ten, kdo dokáže zauzlovaný provaz rozvázat, stane pánem Asie. Alexandr ho jedinou ranou meče rozřezal. Slovní spojení rozetnout gordický uzel se dodnes užívá k označení **různého řešení složitých úkolů**. Na svém tažení Alexandr založil mnohá **města, která nesla jeho jméno**. Po Alexandrově smrti v Egyptě panovali Ptolemaiovcí (potomci vojevůdce Ptolemaia, v Sýrii, která sahala od Malé Asie na západě až skoro po Indii na východě, panovali Seleukovci (potomci vojevůdce Seleuka) a v Makedonii Antigonovci.

Obr. 37 – Aristotelés

Alexandrovým učitelem byl několik let filozof Aristotelés, jeden z nejvzdělanějších lidí starověkého světa. Psal o přírodě, o společném životě v polis (politika), o správném myšlení (logika), o pravidlech správného jednání (etika), o básnickém umění (poetika).

Obr. 38 – Bitva u Issu

Tato slavná římská mozaika byla nalezena v Pompejích a pravděpodobně je kopii starší řecké fresky, která vznikla nedlouho po bitvě. Vlevo je na svém oblíbeném koni Bukefalovi zobrazen Alexandr, vpravo na voze perský král Dáreios III.

Diogenés

Diogenés byl filozof, který tvrdil, že vše, co člověk vlastní, ho jen ruší při přemýšlení a on si nemůže užít pravé štěstí. Sám Diogenés se zbavil všeho majetku a žil skoro nahý v sudu na náměstí v Korintu. Když se Alexandr dostal do Korintu, chtěl se s tímto podivínem seznámit. (→ Obr. 40) Postavil se v nádherné zbroji před sud a prohlásil:

„Libíš se mi, můžeš si něco přát a já ti to splním.“

Diogenés odpověděl:

„Ano, králi, měl bych jedno přání.“

„Nuže?“

„Stiň mi. Prosim tě, ustup mi ze slunce.“

Na Alexandra to prý udělalo takový dojem, že řekl:

„Kdybych nebyl Alexandr, chtěl bych být Diogenés.“

- Kterému učení (z kapitoly o Indii) se podobá učení Diogenovo?
- Mají obě učení stejný cíl?

Porážka Persie

Po krátkém pobytu v Egyptě se Alexandr vydal dále na tažení do nitra Perské říše. Jeho vojsko překročilo řeky Eufrat a Tigris a porazilo v bitvě **u Gaugamél** s konečnou platností Peršany. Válka byla rozhodnuta, perský král Dáreios III. uprchl do hor, kde byl později zavražděn. Alexandr vstoupil bez boje do Babylonu a poté do Persepole, posvátného města Persie. Zde jako kořist získal 3000 tun zlata a stříbra. Po dobytí Persie, ve snaze stmelit nově vznikající říši, Alexandr také zorganizoval hromadnou svatbu devíti tisíc svých vojáků s perskými dívkami.

Tažení do Indie

Ani zde se ale Alexandr nezastavil. Pokračoval se svými vojáky hornatým územím dnešního Afghánistánu a Pákistánu až **k řece Indu**. Porazil indického krále Póra, jehož vojsko bylo tvořeno pěšáky a bojovými slony. Cestou založil mnohá města, která nesla jeho jméno. (→ Obr. 36) Jeho vojáci se dostali do míst, o nichž předtím ani neslyšeli, domnívali se, že narazí na břehy oceánu – na konec světa. Před nimi ale ležely další velké říše, které chtěl Alexandr rovněž ovládnout. Dlouhé a únavné pochody, mnoho let trvající tažení, těžké bitvy a nezvyklé prostředí ale podlomily síly makedonského vojska, a tak dal Alexandr na naléhání svých vojáků **rozkaz k návratu**. Část armády se vracela po moři, část po souši.